

Päätoimittaja
Päivi Topo

Toimitussihteeri
Krister Björklund
toimitussihteeri@socialmedicine.fi
040-747 8953

Toimitusneuvosto
Mats Brommels, Matti Hakama, Elina Hemminki,
Jussi Huttunen, Lasse Kannas, Jaakko Kaprio,
Antti Karisto, Liisa Keltikangas-Järvinen,
Simo Kokko, Eero Lahelma, Sirkka Lauri,
Risto Lehtonen, Esa Läärä, Jouko Lönnqvist,
Heikki Murtomaa, Ritva Nupponen, Jussi Vahtera,
Kari Poikolainen, Pekka Puska, Arja Rimpelä,
Elianne Riska, Leena Räsänen, Sirkka Sinkkonen,
Harri Sintonen, Jorma Takala, Lyly Teppo,
Antti Utetela, Tapani Valkonen, Hannu Vuori

Julkaisija
Sosiaalilääketieteen yhdistys ry
Socialmedicinska föreningen rf
Puheenjohtaja
Ilmo Keskimäki
Stakes, PL 220, 00531 Helsinki,
ilmo.keskimaki@stakes.fi

Sihteeri
Tuulikki Vehko
PL 598, 00101 Helsinki,
sihteeri@socialmedicine.fi

Neljä numeroa vuodessa
Tilaushinnat vuonna 2006: Jäsenet 35 €
opiskelijat 16 € (Sosiaalilääketieteen
yhdistyksen jäsenmaksu), muut, yhteisöt ja
tilaukset ulkomaille 39 €,
irtonumerot 10 € + postikulut

ISSN 0355-5097
Vammalan Kirjapaino Oy 2006

Päätoimittajan vaihtuessa

Tehtäväni Sosiaalilääketieteellisen aikakauslehden päätoimittajana on loppuillaan. Jätän Kristiina Manderbackalle hyvillä ja luottavaisin mielin tämän tehtävän. Käsikirjoitusten tarjonta lehdelle on vakaata ja taloudellinen tilanne kohtuullinen.

Kolmen vuoden aikana olen saanut tutustua yli sataan artikkelikäsitelmään. Niistä noin 60 prosenttia on päätyneet julkaistavaksi ja 40 prosenttia ei ole julkaistu. Lehdessä on julkaistu lehtiä, kokoukseluotoja, keskustelupuheen- vuoroja ja jäähyväisluento sekä kirja-arvioita. Lehti on monitieteisen ja monitaitoisen lukija- kuntansa näköinen.

Päätoimittajalle lehden monitieteisyys on haaste, josta selviäminen ilman monipuolista ja asiantuntevaa toimitusta on mahdotonta. Toimituksen kanssa työskentely on ollut erittäin antoisaa, kiitos siitä kaikille ja aivan erityisesti toimitussihteerille! Yhteistyö Vammalan Kirjapainon kanssa on myös ollut paitsi sujuvaa myös miellyttävää. Lehti käyttää kahta ulkopuolista asiantuntijaa artikkelikäsitelmien arvioinnissa. Tästä säännöstä on poikettu vain harvoin onnettomien yhteensattumien vuoksi. Asiantuntijoiden löytäminen vaatii laajaa asiantuntemusta ja potentiaalisten asiantuntijoiden listalla on taipumus pikemminkin lyhentyä kuin pidentyä. Yksi päätoimittajan tehtävä onkin huolehtia siitä, että yksittäisiä asiantuntijoita ei kuormiteta liikaa. Päätoimittajakaudellani on asiantuntija-arvioijan tehtävän ottanut vastaan toistasataa henkilöä. Tässä

lehdessä on julkaistu heidän nimensä: lämmin kiitos teille kaikille arvokkaasta panoksestanne! Tehtäväänsä paneutuvat arvioijat voivat innostaa kirjoittajaa parantamaan juttuaan huomattavasti ja lausunnot ovat päätoimittajalle korvaamaton apu lehden tason vaalimisessa.

Olen saanut yleiskuvan sosiaalilääketieteen piiriin kuuluvan kotimaisen tutkimuksen painopisteistä, lähestymistavoista ja tutkimuksen tasosta. Kuva ei ole kattava, sillä suuri osa alan tutkimusta julkaistaan kansainvälisissä lehdissä tai muissa kotimaisissa lehdissä. Tarjonta lehteen on kuitenkin ollut tasaista ja on ollut ilo huomata alan tutkijoiden luottamus lehtä kohtaan. Oman työn ohessa ja pitkälti vapaaehtoisvoimin tehtävä lehti ei pysty kovin nopeaan aikatauluun ja se onkin päätoimittajan jatkuvan huolen aihe. Tähän ei kuitenkaan voi vaikuttaa niin kauan kuin lehtä tehdään nykyisillä taloudellisilla resursseilla.

Sosiaalilääketieteellisessä aikakauslehdessä julkaistuja artikkeleista valitaan joka toinen vuosi Seppo Aro -tunnustuspalkinnon saaja. Päätoimittaja on mukana valitsemassa tätä artikkelia ja silloin on luonteva hetki tehdä katsaus menneeseen kauteen. Koska palkinto jaettiin loka-kuussa, on tämän katsauksen anti vielä mielessäni. Siitä tässä muutama huomio.

Ensinnäkin voi todeta, että lehden sisällön perusteella sosiaalilääketieteen alueen määrittely on vaikeaa. Itse olen lähtenyt terveyden ja yhteiskunnallisen relevanssin käsitteistä määriteltessäni sitä kuuluvatko käsikirjoitukset lehden piiriin vai eivät. Toimitus on toisinaan esittänyt perusteltuja kommentteja lehden sisällöllisen linjan säilyttämisestä. Toiseksi lehdessä julkaistujen artikkeleiden menetelmät vaihtelevat rekisteritutkimuksesta, tekstianalyysiin ja tähän väliin mahtuu mitä moninaisemmilla menetelmillä tehtyjä tutkimuksia. Huoleni on viime aikoina kohdistunut osaan laadullisilla menetelmillä tehdyistä tutkimuksista sillä käsikirjoitusten taso vaihtelee tältä osin paljon. Miten laadullisen tutkimuksen tekemistä ohjataan eri yliopistojen laitoksilla? Sosiologina näen hyvän laadullisen tutkimuksen yhdeksi tunnusmerkiksi sen sitomisen johonkin teoreettiseen lähestymistapaan ja käsitteisiin. Laadullisen tutkimuksen tulisi omalla panoksellaan viedä eteen-

päin teoreettista ymmärrystä ilmiöistä, prosesseista ja asioiden keskinäisistä suhteista. Lehteen on usein tarjottu grounded -teoriaan sitoutuneita käsikirjoituksia, mutta valitettavasti tämä on saattanut käytännössä olla vain viittaus yhteen – ja yleensä samaan – keskeiseen teokseen ja työn taustoittaminen on saatettu tehdä pinnallisesti. Myös grounded teorian lähestymistavalla on tuotettu erinomaista kotimaista tutkimusta ja onkin syytä vaalia laatua myös tältä osin. Olen myös pohtinut joissakin laadullisin menetelmin tehdyissä tutkimuksissa niiden tutkimuskysymyksiä ja tuloksista tehtyjä päätelmiä. On selvää, että laadullinen aineisto ei anna oikeutta yleistykseen eikä kausaalisuhteiden osoittamiseen. Tältä osin laadullinen tutkimus tuottaa hypoteeseja, joita voidaan myöhemmin testata laajemmilla aineistoilla. Koska lehteen tarjotaan usein väitöskirjojen osajulkaisuja, näen näiden erillisten huomioiden esille tuomisen tärkeäksi. Lehdessä julkaistujen laadullisilla menetelmillä tehtyjen artikkeleiden määrä on suuri ja myös tämän vuoksi haluan nostaa nämä huolenaiheet esiin. Olen saanut läheltä seurata ensimmäisiä suomalaisia laadullisia terveystutkimuksia ja on hienoa huomata, että enää ei tarvitse laadullisia menetelmiä puolustaa vaan voidaan keskittyä pohtimaan tutkimuksen laatua.

Viimeiseksi nostan opettavaisen sormeni pystyyn kauniin äidinkielemme puolustamiseksi. Hyvää kieltä saa käyttää myös tutkimusjulkaisuissa. Harva onnistuu tutkimusaineistoa analysoidessaan kirjoittamaan sitä suoraan hyvälle kielelle. Vielä yksi kirjoituskierron kielen parantamiseksi kirkastaa tehdyn työn arvon lukijoille paljon helpommin. Pienet tiedelehdet kuten Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti eivät tarjoa kielenhuoltoa. Välillä on kuitenkin ollut pakko teroittaa punakynää, jotta artikkeleista olisi tullut luettavaa ja ymmärrettäviä.

Vuodet päätoimittajana ovat vahvistaneet näkemystäni tieteen ja tutkimuksen kollektiivisesta luonteesta. Suomen- ja ruotsinkielinen Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti on hyvä osoitus tästä. Toivotan kaikille tämän kollektiivin jäsenille mitä parhaita jatkoa – tiellä totuuden etsimisessä.

PÄIVI TOPO